

CD KLASSIEK

Jeugdwerk
George Enescu

De Roemeense musicus George Enescu (1881-1955) werd op jeugdige leeftijd naar Wenen gezonden om zijn talent tot volle ontplooiing te laten komen. Piano en viool waren zijn instrumenten en met de steun van Brahms leerde hij snel en veel. Op zijn veertiende leerde hij componeren bij Jules Massenet en Gabriel Fauré. Hij was ook pianovirtuoos en topviolist, maar net dat maakte dat erkenning als componist lang op zich liet wachten. In zijn werken mixt Enescu graag het Parijse impressionisme met folkloristische aanzetten uit zijn heimat.

Die elegante toets bovenop doordacht en complex compositiewerk werd Enescu's handelsmerk en dat hebben de drie jonge vrouwen van het recentelijk opgerichte Trio Brancusi goed begrepen. Op hun eerste cd laten ze drie pianotrio's klinken waarin die combinatie van vlotheid en diepgang duidelijk aan het licht komt. Haast onbekende muziek is dit, want het werk in sol mineur kwam sinds 1898 nooit meer uit de kast. Hoewel het hier een jeugdwerk van een zestienjarige betreft, hoor je toch

al duidelijk hoe Enescu viool, cello en klavier perfect combineert. Zeker in de finale is dat duidelijk in de fantastische dialoog van viool en cello.

Het is in het derde werk op de cd, het pianotrio in la mineur uit 1916, dat we de 'typische' Enescu aantreffen, die Roemeense folkloristische elementen laat binnen vloeien in een stevige klassieke constructie met hier en daar laatromantische toetsen.

Omdat dit een wereldpremière is, kunnen we niet vergelijken met andere versies, maar de vrouwen van het Brancusi Trio maken een sterke indruk. Het is een werk met grote spanningsbogen dat een enthousiaste, maar ook diep emotionele vertolking krijgt. De heldere toon die de viool van Saténik Khourdoian voortbrengt, is ronduit schitterend en haar collega's zorgen voor verzorgd tegenspel.

George Enescu mag dan misschien lang op zijn erkenning als componist hebben gewacht, met de vertolking van deze 'herontdekte' werken maakt het Trio Brancusi duidelijk dat diens muziek zonder meer in de lift zit en het beluisteren meer dan waard is. (EDS)

George Enescu, *Piano Trios. Trio en sol mineur, Sérénade lointaine, Trio en la mineur*, door Trio Brancusi, Zig-Zag Territories (distributie Outhere), ZZT303, 34,50 euro.

CD KLASSIEK

Liefdesliederen
Guillaume de Machaut

De Fransman Guillaume de Machaut (1300-1377) was tegelijk kanunnik, dichter en componist. Zijn vierstemmige *Messe de Notre Dame* wordt beschouwd als de eerste gecomponeerde mis waarvan de auteur gekend is.

Machaut, die geboren werd in de buurt van Reims, componeerde ook liederen. Zijn *Livre dou voir dit* (boek van het ware verhaal) dateert uit de jaren 1460, toen de man reeds op jaren was. In meerdere gedichten blikt hij terug op een liefdesaffaire met een *belle*. Of dit louter fictief was of niet, weten we niet. In het *Livre dou voir*

dit staan negen liederen waarvan we weten dat Machaut ook de muziek componeerde.

In deze uitvoering horen we alle kenmerken van Machauts muziek, die de weg opende voor de polyfonie. Het zijn vaak ingewikkelde melismen, melodische reeksen tonen gezongen op één lettergreep. *Me sui tenus* is een zogeheten lai, een ingewikkeld lyrisch genre dat door de troubadours werd beoefend en dat Machaut perfectioneerde en blijkbaar ook meteen begroef. Na hem is er geen enkele lai meer bekend. Andere gebruikte vormen zijn het *rondeau* en natuurlijk de ballade. Al was hij een geestelijke, Machaut wordt beschouwd als de laatste van de troubadours. Tegelijk was hij evenzeer een vernieuwer. (EDS)

Guillaume de Machaut, *Songs from Le Voir Dit*, door The Orlando Consort, Hyperion, CDA67727, 29,50 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Dertig eeuwen techniek
Kris Merckx

Dat de kilometerteller in uw auto geen voorbeeld is van nieuwe technologie, weet u wellicht. Minder bekend is dat er al in de eerste eeuw vóór Christus een methode bestond om de afstand te meten die een voertuig aflegde. In zijn boek *Niet van gisteren* beschrijft Kris Merckx het als volgt: „Een vrij eenvoudig mechanisme van tandwielen en

assen zorgde ervoor dat, na een bepaald aantal omwentelingen van het wiel, een steentje in een verzamelbak viel. Door op het einde van de rit het aantal steentjes te tellen, kan men de afgelegde afstand berekenen.”

Merckx doceert onder meer informatica en geschiedenis in het middelbaar en schreef ook al tientallen leerboeken en historische titels. Met *Niet van gisteren* legt hij de, vaak eeuwenoude, geschiedenis bloot van de werktuigen en machines die ons omringen. Hij beschrijft hoe Egyptenaren hun tanden poetsten, hoe Grieken pompen ontwikkelden voor fontein en brandbestrijding en hoe Perzen iets zouden hebben gekend dat lijkt op een hedendaagse batterij.

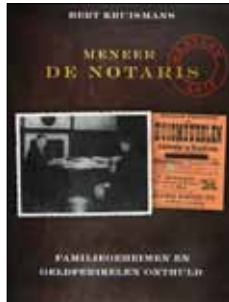
Aan de hand van het verloop van een gewone dag bespreekt Merckx enkele tientallen uitvindingen, technieken en evoluties uit diverse eeuwen. Daarnaast heeft hij ook aandacht voor de mens: hij citeert oude geschied-

schrijvers en schetst hier en daar een portret van een wetenschapper of uitvinder.

Merckx heeft net zo goed bewondering voor Leonardo da Vinci als voor Jonathan Gay, de ontwikkelaar van Flash, waarmee bewegende beelden op websites worden gezet. Voor wie niet met techniek bezig is, zijn een paar stukken wat moeilijk. Over het algemeen is dit een toegankelijke en prikkelende geschiedenis van de techniek. (JVH)

Kris Merckx, *Niet van gisteren. Hoe gloednieuwe techniek soms duizenden jaren oud is*, Davidsfonds, Leuven, 2013, 268 blz., 27,50 euro.

BOEK SAMENLEVING

De notaris vertelt
Bert Kruismans

Cabaretier Bert Kruismans is ook jurist. In *Meneer de notaris* loodst hij ons op een humoristische wijze binnen in de wereld van het notariaat. Notarissen zijn immers iets bijzonders. Zo is een notaris een zelf-

standig ondernemer, maar mag hij zijn tarieven niet zelf bepalen. Je kunt ook niet zomaar notaris worden. De overheid bepaalt hoeveel er zijn en waar ze actief mogen zijn. Een notariaat koop je over en daarom was het in het verleden vaak een zaak die van vader op zoon werd overgedragen.

Lijkt het werk van een notaris nogal droog, hij is tegelijk raadsman, biechtvader en soms ook vredebrenger. Kruismans legt zijn oor te luisteren bij oude en jonge notarissen en sprokkelt leuke, droevige en ook surrealistische anekdotes. Tegelijk krijg je als lezer echter ook een beeld van wat een notaris doet en wat het ambt betekent voor mensen. De notaris noteert niet enkel verkoopakten van onroerend goed, hij bewaart ook testamen-

ten, voert die soms ook uit en hij stelt huwelijkscontracten op.

Kruismans leert je ook tal van termen. Weet u wat een rouwkoop is? Dat is wanneer, bijvoorbeeld na een openbare verkoop, de koper het geld niet blijkt te hebben om het onroerend goed te betalen – de nachtmerrie van iedere notaris. En dat blijkt uit de vele verhalen. (EDS)

Bert Kruismans, *Meneer de notaris. Familiegeheimen en geldperikelen onthuld*, Van Halewyck, Leuven, 2013, 216 blz., 19,95 euro.

BOEK GELOOF

Voor of tegen God
Paas & Peels

Enkele jaren geleden was er de hype van de zogeheten nieuwe atheïsten. Zo oogstte ook bij ons *God als misvatting* van Richard Dawkins, waarin de auteur alle religies afdoet als levensgevaarlijke fantasieën, flink wat succes. Vooral Angelsaksische auteurs werden er door bekend.

Inmiddels lijkt de hype van de nieuwe atheïsten behoorlijk afgekoeld. Meer zelfs, in het buitenland staat een jonge generatie gelovige auteurs op die zoeken hoe je het christelijke geloof, in het bijzonder het godsgeloof, kunt verdedigen bij tijdgenoten.

Een uitgelezen voorbeeld daarvan is dit *God bewijzen. Argumenten voor en tegen geloven* van de Nederlanders Stefan Paas en Rik Peels. Het boek richt zich tot een algemeen publiek en gaat over geloof in God als „een normale en redelijke optie voor normale en redelijke mensen”.

Stefan Paas is hoogleraar theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, Rik Peels postdoc onderzoeker filosofie aan dezelfde universiteit. Beiden willen naar eigen zeggen het „ontwrichte” gesprek over religie een nieuwe impuls geven. Paas schreef in 2008 reeds *Als een kerk opnieuw begint*, een soort van handboek voor het oprichten van nieuwe kerkgemeenschappen. In een tijd dat kerken sluiten, wil dat wat zeggen over zijn optimisme en overtuiging.

De toon van Paas en Peels is beheerst, helder en zelfverzekerd. Tegelijk zijn ze zeer open. Zo luisteren ze uitvoerig naar alle argumenten die je kunt inbrengen tegen het geloof. Aldus vertellen ze een sterk verhaal, diep geworteld in oeroude filosofische stellingen die nog lang meekunnen. Volgens velen winnen ze het debat niet alleen op inhoud, maar ook op toon.

In het eerste hoofdstuk gaat het over de bewijslast. Moeten gelovigen zich verantwoorden omdat ze in God geloven, of moeten atheïsten eerst maar laten zien dat er geen God is?

Religie behoort volgens Paas en Peels tot de normaalste zaken in de wereld, want tachtig procent van de mensheid is religieus. Rik Peels: „Het is tijd dat de bewijslast omgedraaid wordt. Niet degene die in God gelooft, maar degene die ontkent dat God bestaat, moet met argumenten komen. Waarom zou het onredelijk zijn om te geloven?”

Opmerkelijk is dat dit boek geschreven is voor een niet-kerkelijk publiek en verschijnt bij een niet-kerkelijke uitgeverij. (EDS)

Stefan Paas en Rik Peels, *God bewijzen. Argumenten voor en tegen geloven*, Balans, Amsterdam, 2013, 381 blz., 19,95 euro.